

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัย

Financial Feasibility Study of the Adventure Business Establishment

*Thatphong Awirothananon **

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัย โดยการสำรวจภาคสนามโดยวิธีการเก็บแบบสัมภาษณ์จากผู้ประกอบการธุรกิจผจญภัย จำนวน 1 แห่งในจังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นผู้ประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางการเงิน เพื่อนำมาวิเคราะห์หาความคุ้มค่าทางการเงิน โดยการลงทุนโครงการธุรกิจผจญภัยมีอายุโครงการเท่ากับ 10 ปีตามอายุการใช้งานสินทรัพย์และใช้อัตราคิดลดร้อยละ 8.00 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (Net present value : NPV) มีค่า 349,294.51 บาท อัตราผลตอบแทนต่อทุน (Benefit cost ratio : BCR) 1.09 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal rate of return : IRR) มีค่าร้อยละ 9.87 ระยะเวลาคืนทุน (Payback period: PB) 6.25 ปี และการวิเคราะห์ความอ่อนไหวโดยใช้ค่าเฉลี่ยอัตราเงินเฟ้อร้อยละ 3.03 พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการ (NPV) มีค่า 217,510.89 บาท อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) 1.05 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าร้อยละ 9.17 ระยะเวลาคืนทุน 6.44 ปี ดังนั้น สามารถสรุปได้ว่าการศึกษาค่าความคุ้มค่าทางการเงินของโครงการธุรกิจผจญภัย ในจังหวัดเชียงใหม่เกิดความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน

คำสำคัญ: ความคุ้มค่าทางการเงิน, ธุรกิจผจญภัย, เชียงใหม่

* Ph.D. (Accounting, Finance and Economics) Griffith University Australia. (2009), Currently a Assistant Professor in Finance, Faculty of Business Administration, Maejo University.

Abstract

The objective of the study is to analyse the financial feasibility of the adventure business establishment. Depth interview is a study instrument to collect the data from one entrepreneur in Chiang Mai. The project life of the adventure business establishment is set at 10 years, as the lifetime of the fixed assets. A discount rate of eight percent is also set. The results show that the net present value (NPV) of the project is 349,294.51 Baht while the Benefit cost ratio (BCR) is 1.09 times. In addition, the internal rate of return (IRR) is 9.87% and the payback period (PB) is 6.25 years. This study further sets an analysis of the average inflation rate of 3.03%. The results show that the NPV of project is 217,510.89 Baht while the BCR is 1.05. In addition, the IRR is 9.17% and the PB is 6.44 years. Therefore, it can be concluded that the adventure business establishment in Chiang Mai is a worthwhile investment.

Keywords: Financial Feasibility, Adventure Business, Chiang Mai

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในภาคธุรกิจบริการที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งของจังหวัดเชียงใหม่จากสถิติจำนวนนักท่องเที่ยว ในปี พ.ศ. 2558 มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเชียงใหม่จำนวน 5,239,098 คน เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 4,872,198 คน (ร้อยละ 7.53) โดยชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้ามาจังหวัดเชียงใหม่ 5 อันดับแรก ได้แก่ นักท่องเที่ยวประเทศจีน ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศฝรั่งเศส และประเทศอังกฤษ ตามลำดับ ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาจากจังหวัดเชียงใหม่สร้างรายได้ประมาณ 23,669.81 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2557 จำนวน 20,847.62 ล้านบาท (ร้อยละ 13.54) (Department of Tourism, 2016)

การท่องเที่ยวแบบผจญภัย (Adventure travel) หมายถึง การเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีลักษณะพิเศษ ที่นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวแล้วได้รับความสนุกสนานตื่นเต้น หวาดเสียว ผจญภัย มีความทรงจำ ความปลอดภัย และได้ประสบการณ์ใหม่ที่เน้นรูปแบบของกิจกรรมที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในแง่การทำหายความยากลำบากที่ผนวกความสวยงามของธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม โดยมีการดูแลจากผู้เชี่ยวชาญ เช่น พายเรือคายัค ล่องแก่ง ปีนเขา โหนสลิง ไรยตัว ลูนก และเดินป่า เป็นต้น (Jittangwattana, 2005) โดยปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในจังหวัดเชียงใหม่ประเภทโหนสลิง (Zip-line) ได้รับความนิยมอย่างมาก และมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาทั้ง 25 อำเภอที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวแนว "แอดเวนเจอร์" โดยตัวเลขนักท่องเที่ยวที่ให้ความนิยมนเล่น Zip-line มูลค่าต่อปีกว่า 100 ล้านบาทเป็นสัดส่วนกว่าร้อยละ 40.00 ของรายได้จังหวัดเชียงใหม่ (Prachachat, 2015)

ในช่วงปีที่ผ่านมารายได้ของธุรกิจ Zip-line ในจังหวัดเชียงใหม่มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง สภาพดังกล่าวสร้างความวิตกกังวลและตื่นตัวให้กับวงการธุรกิจ Zip-Line ในจังหวัดเชียงใหม่เป็นอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตามมีผู้ประกอบการเกิดขึ้นและเพิ่มจำนวนมากขึ้นกว่า 15 สถานประกอบการธุรกิจ Zip-Line ในจังหวัดเชียงใหม่ทำให้มีเงินสะพัดกว่า 2 หมื่นล้านบาท (Prachachat, 2015) นอกจากนี้แล้ว ปัจจุบันพบว่าอุบัติเหตุที่เกิดจากการทำงานมีอัตราที่สูงขึ้นซึ่งสาเหตุเกิดจากหลายประการ ผู้ประกอบการจึงจำเป็นต้องมีนโยบายที่ชัดเจนในการปฏิบัติงานเพื่อลดการเกิดอุบัติเหตุอันเกิดจากการทำงาน และสร้างความเชื่อมั่นในการทำงานแก่พนักงานและสร้างความเชื่อมั่นความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว การทำงานที่มีความปลอดภัยคือสภาพที่ไม่มีอันตราย ดังนั้นความปลอดภัยในการทำงาน จึงหมายถึงการทำงานที่ปราศจากอันตราย ไม่เสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุ กล่าวคือ ไม่ก่อให้เกิดสิ่งต่างๆ ได้แก่ การเจ็บป่วย การบาดเจ็บ พิกัด เสียชีวิต ทรัพย์สินเสียหาย เสียเวลา กระบวนการให้บริการหยุดชะงัก พนักงานเสียขวัญและกำลังใจในการทำงาน กิจกรรมเสียชื่อเสียง ซึ่งทั้งหมดนี้เป็นผลเสียทั้งพนักงาน นักท่องเที่ยว และผู้ให้บริการธุรกิจผจญภัยผู้ประกอบการจึงพยายามปรับปรุงการบริหารความปลอดภัยไปพร้อมกับการแข่งขันทางธุรกิจต่างๆ เพื่อให้สอดคล้องและควบคู่กันทำให้ธุรกิจดำเนินงานต่อไป สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการวัดระดับความปลอดภัยทั้งพนักงานและนักท่องเที่ยว เพื่อให้ผู้ประกอบการสามารถพัฒนาและปรับปรุงการปฏิบัติงานเพื่อความปลอดภัยทั้งพนักงานและนักท่องเที่ยว อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงผลการดำเนินงานและความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจ Zip-line ผลที่ได้สามารถนำไปใช้ในการดำเนินธุรกิจ Zip-line อีกทั้งยังสามารถนำไปใช้พัฒนาธุรกิจให้แข่งขันกับคู่แข่งได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้ประกอบการธุรกิจ Zip-line ที่ต้องการพัฒนาธุรกิจของตนเอง ผู้ประกอบการรายใหม่ที่ต้องการลงทุน รวมถึงผู้ที่สนใจที่จะนำเอาข้อมูลไปใช้ประกอบในการดำเนินธุรกิจต่อไป

ธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัย

ธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัย (Adventure tourism) ได้มีการตีความที่หลากหลายแตกต่างกันไป โดยสามารถให้คำจำกัดความได้ว่าเป็นการประกอบการที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ตื่นเต้นและท้าทาย โดยการควบคุมความเสี่ยงภัย ซึ่งส่วนใหญ่มักจัดในพื้นที่ห่างไกล เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเดินทางได้ฟื้นฟูร่างกายและจิตวิญญาณ (Core Planning & Development, 2003) ทั้งนี้ ต้องมีการจัดการโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรับผิดชอบต่อสุขภาพความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของผู้ร่วมกิจกรรม

สำหรับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ให้คำจำกัดความและขอบเขตคำว่าธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยโดยรวมกับธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยกึ่งธรรมชาติ (Soft adventure tourism) หมายถึงกิจกรรมใดๆ ก็ตามที่มีองค์ประกอบของความท้าทายหรือเสี่ยงภัย การใช้พลกำลัง การได้รับความสนุกเพลิดเพลิน และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเข้ามาเกี่ยวข้อง (Nantawan Na Ayudhaya, 2008) โดยมีเป้าหมายอยู่ที่การมีโอกาสรอบกิจกรรมที่มีความท้าทายเข้ามาเกี่ยวข้อง ลักษณะธุรกิจการท่องเที่ยวประเภทนี้นิยมกันมากคือ ธุรกิจการพายเรือ ล่องแก่ง ปีนหน้าผา และไต่เขา จักรยานเสือภูเขา การเดินป่า และการ โหนสลิง ส่วนใหญ่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่มีมักจะเกี่ยวพันกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยตรง คือ ป่าไม้ ต้นน้ำลำธาร หรือสายน้ำต่าง ๆ โดยไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อระบบนิเวศ (Nantawan Na Ayudhaya, 2008)

นอกจากนี้ยังมีกรอบอธิบายความหมายของธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัยให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ว่าหมายถึงธุรกิจที่ประกอบกิจกรรมเกี่ยวกับการเดินทางจากถิ่นที่อยู่จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดหนึ่ง โดยมีเหตุผลจูงใจเพื่อการพักผ่อน ความเพลิดเพลิน สุขภาพ การกีฬา การศึกษา และมูลเหตุจูงใจอื่นๆ ในระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวอาจจะมีเหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้น หรือต้องเผชิญหน้า รวมถึงการทำทาบกับความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้น โดยผู้เดินทางอาจคาดการณ์ได้หรือไม่ได้ว่าจะเกิดขึ้น (Chatkun, 2004) ดังนั้นผู้เดินทางท่องเที่ยวประเภทนี้จึงต้องมีการเตรียมตัวอย่างดี มีผู้นำทางที่มีประสบการณ์ และตั้งอยู่ในความไม่ประมาท เพราะอาจเกิดอันตรายได้

จากแนวความคิดต่าง ๆ ข้างต้น นำมาสู่เนื้อหาของธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัยสำหรับการวิจัยครั้งนี้ว่า ธุรกิจการท่องเที่ยวที่เน้นรูปแบบของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในแง่การทำทาบความยากลำบากที่ผนวกกับความสวยงามของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มาเป็นองค์ประกอบในกิจกรรมท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ภายใต้ความเสี่ยงภัยตื่นเต้น เกิดความแปลกใหม่

และทำท่ายประสพการณ์ เพื่อฝึกทักษะความชำนาญของร่างกาย และได้รับความสนุกสนาน เพลิดเพลิน โดยมีการดูแลจากผู้เชี่ยวชาญ การท่องเที่ยวประเภทนี้มักไม่อาศัยสิ่งอำนวยความสะดวกมากเกินความจำเป็น แต่เน้นการต่อสู้ต่อความยากลำบากด้วยการอาศัยความสามารถของตัวบุคคลเป็นหลัก โดยอาจกระทำผ่านรูปแบบการพักผ่อน การเดินทาง และกิจกรรมที่เต็มไปด้วยความยากลำบากต่าง ๆ เช่น ปีนเขา ไต่หน้าผา พายเรือแคนู ล่องแก่ง เดินป่า กระโดดหอสูง กระโดดร่ม โหนสลิง เล่นเครื่องร่อน จักรยานเสือภูเขา ยิงปืนพื้นที่บอล การพักผ่อนในเด็นท์ เป็นต้น

รูปแบบของธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัย

รูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัยโดยทั่วไป อาจแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ (Core Planning & Development, 2003) คือ

1. ซอฟต์ แอดเวนเจอร์ (Soft adventure) เป็นธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัยที่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก
2. ฮาร์ด แอดเวนเจอร์ (Hard adventure) เป็นธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัยที่ไม่ต้องการสิ่งอำนวยความสะดวก

สำหรับประเทศไทย ได้มีการกำหนดรูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัยที่แตกต่างกันออกไป โดยสามารถจำแนกรูปแบบธุรกิจการท่องเที่ยวผจญภัย ออกเป็น 3 รูปแบบ (Thai Ecotourism and Adventure Travel Association, 2006) คือ

1. แบบธรรมดาทั่วไป (Common adventure) เป็นธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงให้ความรู้เป็นหลัก ส่วนกิจกรรมจะเป็นกิจกรรมที่ไม่ต้องการความเป็นมืออาชีพ เช่น การนั่งรถชมเมือง การล่องเรือตามแก่งต่าง ๆ หรือแม้แต่การอยู่บนโฮมสเตย์ เพื่อสัมผัสวัฒนธรรมและวิถีชาวบ้าน เป็นต้น
2. แบบซอฟต์ แอดเวนเจอร์ (Soft adventure) เป็นธุรกิจการท่องเที่ยวแบบที่มีกิจกรรมง่าย ๆ ธรรมดา ไม่ต้องอาศัยความรู้ในการทำกิจกรรมมากนัก เน้นความบันเทิงและความผ่อนคลายจากการท่องเที่ยว เช่น การปั่นจักรยานทางธรรมชาติเพื่อชมธรรมชาติ การดำน้ำ การส่องนก การดูดาว การพายเรือ เป็นต้น
3. แบบเอ็กซ์ตรีม แอดเวนเจอร์ (Extreme adventure) ถือเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวที่จำเป็นต้องใช้ความรู้ในการทำกิจกรรมที่จัดให้ไว้อย่างสูง และเหมาะกับคนที่รักการผจญภัยเป็นอย่างมาก เช่น การปีนผา การโหนสลิง การผจญภัยโดยการเดินป่าดงดิบ การล่องแก่ง การปั่นเสือภูเขาขึ้นทางลาดชัน เป็นต้น

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) มีระเบียบวิธีการศึกษาประกอบด้วย ประชากรที่ใช้ในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรของการศึกษาค้างครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจ Zip-line ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ ศึกษาเฉพาะธุรกิจที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางการเงินและสามารถตอบแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น โดยการศึกษาค้นคว้าจากวารสาร หนังสือ โดยกำหนดลักษณะคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งมีเพียงธุรกิจเดียวที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสัมภาษณ์ และให้ข้อมูลทางการเงินได้ แล้วนำข้อมูลต่างๆ มาวิเคราะห์ ดังนี้

1. มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value : NPV) สูตรที่ใช้ในการคำนวณ คือ

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{B_t - C_t}{(1+i)^t}$$

โดยให้ i และ t คือ อัตราคิดลด (Discount rate) หรืออัตราดอกเบี้ย และระยะเวลาของโครงการ คือ ปีที่ 1, 2, 3, ..., n

B_t และ C_t คือ รายได้ และ รายจ่ายที่คาดไว้และ ณ ปีที่ t

การคำนวณหาอัตราคิดลด (Discount rate) ของโครงการธุรกิจผจญภัยมีค่าเท่ากับร้อยละ 8.00 โดยประมาณค่าจากอัตราดอกเบี้ยลูกค้ารายย่อยชั้นดี (Minimum Retail Rate : MRR) เฉลี่ยจาก 5 ธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา ณ วันที่ 26 พฤษภาคม 2558 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 7.928 (Bank of Thailand, 2015a) ซึ่งจะนำไปใช้ในการคำนวณหามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ของโครงการ หลักเกณฑ์ในการตัดสินใจ คือ ธุรกิจจะยอมรับการลงทุนได้เมื่อมูลค่าปัจจุบันของรายได้ที่จะได้รับมากกว่ามูลค่าปัจจุบันของรายจ่ายที่คาดไว้ ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิเป็นบวก ในทางตรงกันข้ามจะไม่ลงทุน หากมูลค่าปัจจุบันสุทธิที่ได้รับเป็นลบ และในกรณีที่ไม่มีทางเลือกในการลงทุนได้หลายทาง ธุรกิจควรเลือกลงทุนในโครงการที่ให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิที่เป็นบวกที่สุด (Ross et al., 2002)

2. อัตราผลตอบแทนต่อทุน (Benefit cost ratio : BCR) วิธีการคำนวณ จากสูตร

$$BCR = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}}$$

ธุรกิจจะยอมรับการลงทุนถ้า $BCR > 1$ เพราะผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการจะมีค่ามากกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป แต่ถ้า $BCR < 1$ แสดงว่าผลตอบแทนที่ได้รับจากโครงการจะมีค่าน้อยกว่าค่าใช้จ่ายที่เสียไป ธุรกิจจะไม่ลงทุน (Ross et al., 2002)

3. อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal rate of return : IRR) คือ อัตราดอกเบี้ยในการคิดลด ที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิของโครงการมีค่าเท่ากับศูนย์ คือ ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราดอกเบี้ยกับขนาดของมูลค่าปัจจุบันสุทธิ ถ้าอัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่งที่ใช้ในกระบวนการคิดลดแล้วทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเป็นบวกอัตราดอกเบี้ยระดับใหม่ที่สูงกว่าจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าลดลงและลดลงต่อไปตราบเท่าที่อัตราดอกเบี้ยยังคงเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ ในที่สุดจะมีอัตราดอกเบี้ยระดับหนึ่งที่ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิมีค่าเท่ากับศูนย์พอดี โดยคำนวณจาก

$$\sum_{t=1}^n \frac{B_t}{(1+i)^t} = \sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}$$

เกณฑ์การพิจารณา ถ้า IRR สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของโครงการที่กำหนดไว้แสดงว่าโครงการคุ้มค่าแก่การลงทุน แต่ถ้า IRR ต่ำกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของโครงการที่กำหนดไว้แสดงว่าโครงการไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน (Ross et al., 2002)

4. ระยะเวลาคืนทุน (Payback period) เป็นการวิเคราะห์ถึงระยะเวลาที่สามารถคืนทุนได้เมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าต้นทุนที่จ่ายออกไป โดยคำนวณจากสูตร

$$\text{ระยะเวลาคืนทุน} = \frac{\text{มูลค่าปัจจุบันของต้นทุนที่จ่ายออกไป}}{\text{มูลค่าปัจจุบันของกระแสเงินสดเข้ามา}}$$

การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity analysis) คือ การวิเคราะห์ความเสี่ยงเป็นการพิจารณาผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นในปัจจุบันต่าง ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากการวิเคราะห์ด้านต้นทุนและค่าใช้จ่ายอาจมีการเปลี่ยนแปลงตามระยะเวลา ซึ่งโครงการธุรกิจมีอายุโครงการ 10 ปี มีโอกาสเผชิญความเสี่ยงและความไม่แน่นอนของสถานะเศรษฐกิจซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ ดังนั้นในการวิเคราะห์ความอ่อนไหวจึงใช้ค่าเฉลี่ยของอัตราเงินเฟ้อทั่วไป ระหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2557 เท่ากับร้อยละ 3.03 ต่อปี (Bank of Thailand, 2015b) ในการคำนวณหามูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) เพื่อวัดความคุ้มค่าในการลงทุน

ผลการวิจัย

ในการศึกษาความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการธุรกิจผจญภัยจำนวนเพียง 1 แห่งที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางการเงิน พบว่า ธุรกิจผจญภัยแห่งนี้ทำการดำเนินงานในรูปแบบของบริษัท และใช้เงินลงทุนเริ่มแรกจำนวน 4,000,000 บาท ซึ่งเงินลงทุนในจำนวนนี้ทำการระดมทุนมาจากส่วนของเจ้าของทั้งหมด โดยนำไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งการลงทุนที่ใช้จำนวนเงินมากที่สุด คือ การลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์โหนสลิง จำนวน 3,800,00 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของเงินลงทุนทั้งสิ้น และตัดจ่ายค่าเสื่อมราคาตามอายุการใช้งานของสินทรัพย์ต่าง ๆ เช่น อุปกรณ์สำนักงาน มีอายุการใช้งาน 10 ปี จึงทำการตัดจ่ายค่าเสื่อมราคาปีละ 5,000 บาท รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รายการสินทรัพย์ต่าง ๆ ในการลงทุนครั้งแรก

รายการ	จำนวนเงิน	อายุการใช้งาน	ค่าเสื่อมราคาต่อปี
เงินสด	100,000.00		
อุปกรณ์สำนักงาน	50,000.00	10 ปี	5,000.00
เครื่องมือและอุปกรณ์โหนสลิง	3,800,000.00	10 ปี	480,000.00
สินทรัพย์อื่น ๆ	50,000.00	10 ปี	5,000.00
รวมทั้งสิ้น	4,000,000.00		

เมื่อธุรกิจผจญภัยดำเนินธุรกิจไปแล้ว 1 ปี จะมีสินทรัพย์รวมทั้งสิ้น 4,245,776.90 บาท ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน ได้แก่ สินทรัพย์ถาวร ประกอบด้วย อุปกรณ์สำนักงาน เครื่องมือและอุปกรณ์โหนสลิง และสินทรัพย์อื่น ๆ อยู่ที่ 3,510,000.00 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.67 ในฝั่งของหนี้สินและส่วนของเจ้าของ พบว่า ส่วนของเจ้าของมีมูลค่าสูงที่สุดอยู่ที่ 4,233,776.90 บาท (คิดเป็นร้อยละ 99.72) ซึ่งประกอบด้วย ส่วนของเจ้าของ 4,000,000.00 บาท (คิดเป็นร้อยละ 94.21) และกำไรสะสม 233,776.90 บาท (คิดเป็นร้อยละ 5.01) ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 งบแสดงฐานะทางการเงิน เมื่อสิ้นปีที่ 1

สินทรัพย์		หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์หมุนเวียน		หนี้สินหมุนเวียน	
เงินสด	723,776.90	ค่าใช้จ่ายค้างจ่าย	12,000.00
สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ๆ	12,000.00		
รวมสินทรัพย์หมุนเวียน	735,776.90	รวมหนี้สินหมุนเวียน	12,000.00
สินทรัพย์ไม่หมุนเวียน		ส่วนของผู้ถือหุ้น	
สินทรัพย์ถาวร	3,510,000.00	ส่วนของผู้ถือหุ้น	4,000,000.00
		กำไรสะสม	233,776.90
รวมสินทรัพย์ไม่หมุนเวียน	3,510,000.00	รวมส่วนของผู้ถือหุ้น	4,233,776.90
รวมสินทรัพย์	4,245,776.90	รวมหนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น	4,245,776.90

จากตารางที่ 3 พบว่า ธุรกิจผจญภัยทำการลงทุนเป็นจำนวนเงิน 4,000,000.00 บาท และมีกระแสเงินสดรับในปีที่ 1 จำนวน 623,776.90 บาท ซึ่งได้มีการกำหนดอัตราคิดลดอยู่ที่ร้อยละ 8.00 ทำให้มูลค่าปัจจุบันกระแสเงินสดในปีที่ 1 อยู่ที่ 577,571.20 บาท และเมื่อพิจารณากระแสเงินสดตลอดโครงการ พบว่า ธุรกิจผจญภัยมีกระแสเงินสดเฉลี่ย 652,355.49 บาท คิดเป็นมูลค่าปัจจุบันเฉลี่ยของกระแสเงินสดอยู่ที่ 434,929.45 บาท โดยการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) จะมีค่าเท่ากับ 349,294.51 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 1.09 เท่า ซึ่งมีค่ามากกว่าหนึ่ง อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 9.87 และ ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 6.25 ปี จากการวิเคราะห์ข้างต้นสรุปว่า ธุรกิจผจญภัยมีความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัย

ปี	กระแสเงินสด	อัตราคิดลดร้อยละ 8.00	มูลค่าปัจจุบันกระแสเงินสด
0	-4,000,000.00	1.00	-4,000,000.00
1	623,776.90	0.93	577,571.20
2	623,776.90	0.86	534,788.15
3	642,490.21	0.79	510,029.44
4	642,490.21	0.74	472,249.48
5	642,490.21	0.68	437,268.04
6	661,764.91	0.63	417,024.15
7	661,764.91	0.58	386,133.47
8	661,764.91	0.54	357,530.99
9	681,617.86	0.50	340,978.63
10	681,617.86	0.46	315,720.95
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value : NPV)			349,294.51
อัตราผลตอบแทนต่อทุน (Benefit cost ratio : BCR)			1.09
อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal rate of return : IRR)			9.87%
ระยะเวลาคืนทุน (Payback period : PB) (ปี)			6.25

ตารางที่ 4 การวิเคราะห์ความอ่อนไหวของธุรกิจผจญภัยเมื่อมีกระแสเงินสดลดลงร้อยละ 3.03

ปี	กระแสเงินสด	อัตราคิดลดร้อยละ 8.00	มูลค่าปัจจุบันกระแสเงินสด
0	-4,000,000.00	1.00	-4,000,000.00
1	604,876.46	0.93	560,070.80
2	604,876.46	0.86	518,584.07
3	623,022.75	0.79	494,575.55
4	623,022.75	0.74	457,940.32
5	623,022.75	0.68	424,018.82
6	641,713.44	0.63	404,388.32
7	641,713.44	0.58	374,433.63
8	641,713.44	0.54	346,697.80
9	660,964.84	0.50	330,646.98
10	660,964.84	0.46	306,154.61
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value : NPV)			217,510.89
อัตราผลตอบแทนต่อทุน (Benefit cost ratio : BCR)			1.05
อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal rate of return : IRR)			9.17%
ระยะเวลาคืนทุน (Payback period : PB) (ปี)			6.44

การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity analysis)

ศึกษาการเปลี่ยนแปลงของโครงการเมื่อได้รับผลกระทบของภาวะเศรษฐกิจ โดยอ้างอิงจากค่าเฉลี่ยอัตราเงินเฟ้อทั่วไประหว่างปี พ.ศ. 2548–2557 ที่ร้อยละ 3.03 ต่อปี (Bank of Thailand, 2015b) เป็นตัวชี้วัดการเปลี่ยนแปลงของค่าเงินตลอดอายุโครงการ หากเกิดความไม่แน่นอนของภาวะเศรษฐกิจของประเทศ พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของโครงการธุรกิจผจญภัย มีค่าเท่ากับ 217,510.89 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ แสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 1.05 เท่า ซึ่งมีค่ามากกว่าหนึ่ง อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 9.17 และ ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 6.44 ปี ซึ่งแสดงไว้ในตารางที่ 4

ตารางที่ 5 สรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินในสภาวะปกติและผิดปกติ (ธุรกิจมีกระแสเงินสดคล่องร้อยละ 3.03 เนื่องมาจากอัตราเงินเฟ้อ) ซึ่งพบว่า ไม่ว่าธุรกิจผจญภัยจะอยู่ในสภาวะใดๆ ก็มีความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน เนื่องมาจากมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของโครงการ มีค่ามากกว่าศูนย์ อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) มีค่ามากกว่าหนึ่ง อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) สูงกว่าอัตราคิดลด (ร้อยละ 8.00) และระยะเวลาคืนทุน (PB) น้อยกว่า 10 ปี

ตารางที่ 5 สรุปการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน

การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงิน	สภาวะปกติ	สภาวะผิดปกติ
มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (Net present value : NPV)	349,294.51	217,510.89
อัตราผลตอบแทนต่อทุน (Benefit cost ratio : BCR)	1.09	1.05
อัตราผลตอบแทนภายใน (Internal rate of return : IRR)	9.87%	9.17%
ระยะเวลาคืนทุน (Payback period : PB) (ปี)	6.25	6.44

สรุปผลการวิจัย

จากผลศึกษาพบว่าโครงการธุรกิจผจญภัยมีความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน โดยมีเงื่อนไขที่ใช้ในการคำนวณดังนี้ 1) โครงการมีระยะเวลาทั้งสิ้น 10 ปี 2) ใช้อัตราคิดลด (Discount rate) ร้อยละ 8.00 (อ้างอิงอัตราดอกเบี้ยลูกค้ำรายย่อยขั้นต้น (MRR) เฉลี่ยจาก 5 ธนาคารพาณิชย์ ได้แก่ ธนาคารกรุงเทพ ธนาคารกรุงไทย ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารไทยพาณิชย์ และธนาคารกรุงศรีอยุธยา วันที่ 26 พฤษภาคม 2558 มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 7.928 (Bank of Thailand, 2015a)) ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากการคำนวณภายใต้เงื่อนไขข้างต้นทำให้

มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเป็นบวก อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) มีค่ามากกว่าหนึ่ง อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ยืมของโครงการ (ร้อยละ 8.00) และมีระยะเวลาคืนทุน (PB) สั้นเมื่อเทียบกับระยะเวลาโครงการ โดยธุรกิจผจญภัยมีเงินลงทุนเริ่มต้น 4,000,000 บาท ซึ่งเงินลงทุนในจำนวนนี้ทำการระดมทุนมาจากส่วนของเจ้าของทั้งหมด โดยนำไปลงทุนในสินทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งการลงทุนที่ใช้จำนวนเงินมากที่สุดคือการลงทุนในเครื่องมือและอุปกรณ์โหนสลิง จำนวน 3,800,00 บาท คิดเป็นร้อยละ 95.00 ของเงินลงทุนทั้งสิ้น ในการดำเนินธุรกิจจะได้รับกระแสเงินสดตลอดโครงการเฉลี่ยอยู่ที่ 434,929.45 บาทต่อปี คิดเป็นมูลค่าปัจจุบันเฉลี่ยของกระแสเงินสดอยู่ที่ 434,929.45 บาท ทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่า 349,294.51 บาท อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าถึงร้อยละ 9.87 ซึ่งมีค่าสูงกว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ (ร้อยละ 8.00) อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) มีค่า 1.09 เท่า และมีระยะเวลาคืนทุน (PB) เพียง 6.25 ปี แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในธุรกิจผจญภัยเกิดความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน

การวิเคราะห์ความอ่อนไหว (Sensitivity analysis)

การศึกษาการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัย มีระยะเวลาโครงการ 10 ปี มีความเสี่ยงจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะอัตราเงินเฟ้อที่ทำให้ค่าเงินเกิดการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสด ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการระยะยาว ดังนั้นการศึกษาคำนี้จึงเลือกใช้อัตราเงินเฟ้อทั่วไประหว่างปี พ.ศ. 2548 – 2557 ที่ร้อยละ 3.03 ต่อปี (Bank of Thailand, 2015b) เป็นตัววัดการเปลี่ยนแปลงของโครงการ ผลการศึกษาจากการใช้อัตราเงินเฟ้อทำให้ มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) ของโครงการธุรกิจผจญภัย มีค่าเท่ากับ 217,510.89 บาท ซึ่งมีค่ามากกว่าศูนย์ แสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) เท่ากับ 1.05 เท่า ซึ่งมีค่ามากกว่าหนึ่ง อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) ร้อยละ 9.17 และ ระยะเวลาคืนทุน (PB) เท่ากับ 6.44 ปี ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าการลงทุนในธุรกิจผจญภัยเกิดความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุนถึงแม้ว่าโครงการจะได้รับผลกระทบที่เกิดจากอัตราเงินเฟ้อทั่วไปที่ร้อยละ 3.03

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัยในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่า มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่า 349,294.51 บาท อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) 1.09 เท่า อัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่าร้อยละ 9.87 และมีระยะเวลาคืนทุน (PB) 6.25 ปี ซึ่งแสดงถึงความคุ้มค่าในการลงทุน และจากการวิเคราะห์ความอ่อนไหวโดยให้ค่าเฉลี่ยอัตราเงินเฟ้อทั่วไป (ปี พ.ศ. 2548 – 2557) เป็นตัวชี้วัด ซึ่งผลลัพธ์จากการคำนวณแสดงให้เห็นว่าเกิดความคุ้มค่าในการลงทุนถึงแม้กระแสเงินสดของโครงการจะลดลงจากการเปลี่ยนแปลงของอัตราเงินเฟ้อ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการลงทุนในโครงการธุรกิจผจญภัยเกิดความคุ้มค่าในการลงทุนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยในอดีต เช่น Sattarattanakhachon (2007) ศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร : กรณีศึกษา หมู่บ้านปางมะโอ อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง ส่วน Moolla (2005) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการพัฒนาหมู่บ้านปางมะโอ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพโดยการใช้สมุนไพรท้องถิ่น และ Ariyaphonpanya (2008) ได้ศึกษาความเป็นไปได้ทางการเงินและทางเศรษฐกิจของโครงการลงทุนสร้างโรงแรมในหาดป่าตอง จังหวัดภูเก็ต รวมถึง Awirothananon (2016) วิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของการใช้น้ำร้อนพลังงานแสงอาทิตย์ด้วยระบบผสมผสานของสถานประกอบการ โรงงานอุตสาหกรรม และ Awirothananon and Supapunt (2016) ศึกษาความคุ้มค่าทางเศรษฐกิจการลงทุนในกลุ่มธุรกิจพืชผักเกษตรอินทรีย์โดยการใช้ปุ๋ยหมักไส้เดือน ส่วน Awirothananon et al. (2016) ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งธุรกิจสปาในจังหวัดเชียงราย และ Chuaybudda et al. (2016) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางการเงินของโครงการลงทุนโรงงานผลิตน้ำข้างขันในอำเภอเมืองบึงกาฬ จังหวัดบึงกาฬ ซึ่งพบว่าทุกโครงการดังกล่าวมีความคุ้มค่าต่อการลงทุนเนื่องจากโครงการมีมูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มีค่าเป็นบวก อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) มีค่ามากกว่าหนึ่ง และอัตราผลตอบแทนภายใน (IRR) มีค่ามากกว่าอัตราคิดลด

ข้อจำกัดในการวิจัย

การศึกษารวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัย ได้ทำการสุ่มตัวอย่างแบบจงใจ คือ ศึกษาธุรกิจเพียงแห่งเดียวที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลทางการเงินในจังหวัดเชียงใหม่ จึงอาจเป็นเพียงการศึกษาแบบกรณีศึกษาและการวิเคราะห์ความอ่อนไหวเป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินสดโดยเกิดจากอัตราเงินเฟ้อเพียงปัจจัยเดียวแต่ในความเป็นจริงแล้วอาจจะมีปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงกระแสเงินสดของธุรกิจ เช่น ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาทางด้านบริหารจัดการเงินทุน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะที่ได้รับจากงานวิจัย

จากผลการวิจัยพบว่า โครงการธุรกิจผจญภัยมีความคุ้มค่าทางการเงินในการลงทุน ซึ่งโครงการควรมีระยะเวลา 10 ปี โดยผู้ประกอบการควรคำนึงถึงการกำหนดค่าอัตราคิดลด (Discount rate) ที่เหมาะสมซึ่งไม่ควรเกินร้อยละ 9.00 เพราะจะทำให้มูลค่าปัจจุบันสุทธิ (NPV) มากกว่าศูนย์ อัตราผลตอบแทนต่อทุน (BCR) จะมีค่ามากกว่าหนึ่ง ทั้งในสภาวะปกติ และผิดปกติ (ธุรกิจมีกระแสเงินสดลดลงร้อยละ 3.03 เนื่องมาจากอัตราเงินเฟ้อ)

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับการศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความคุ้มค่าทางการเงินของธุรกิจผจญภัย ครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาความคุ้มค่าทางการเงินธุรกิจผจญภัยในรูปแบบซอฟต์แวร์แอดเวนเจอร์ (Soft adventure) ซึ่งเป็นธุรกิจการท่องเที่ยวแบบที่มีกิจกรรมง่ายๆ ธรรมดา ไม่ต้องอาศัยความรู้ในการทำกิจกรรมมากนัก เน้นความบันเทิงและความผ่อนคลายจากการท่องเที่ยว

References

- Ariyaphonpanya, Rungnapa. (2008). *A Financial and Economic Feasibility Study of Hotel Building Investment in Patong Beach, Phuket Province*. Master of Economics (Managerial Economics), Srinakharinvirot University, Bangkok. (in Thai)
- Awirothananon, T., Chaoprayoon, P., Madhyamapurush, W. & Panyadee, C. (2016). Financial feasibility study on spa establishment with Lanna wisdom in Chiang Rai. *PONTE Journal*, 72(3), 241–247.
- Awirothananon, Thatphong. (2016). Financial feasibility of the use of mixing valve solar hot water by industrial enterprises in the Northern region, *Proceedings of Naresuan Research Conference No. 12 : Research and Innovation for National Development*, pp. 1170-1179, Naresuan University, Phitsanulok. (in Thai)
- Awirothananon, Thatphong & Supapunt, Patcharin. (2016). Economic worthiness of organic vegetable business by using earthworm compost. *RMUTL Journal of Humanities and Social Sciences*, 3(2), 99–105. (in Thai)
- Bank of Thailand. (2015a). *Loan Rates of Commercial Banks*. Retrieved 30 May 2015, from https://www.bot.or.th/english/statistics/_layouts/application/interest_rate/in_rate.aspx.
- Bank of Thailand. (2015b). *Thailand's Macro Economic Indicators*. Retrieved 30 May 2015, from <http://www2.bot.or.th/statistics/BOTWEBSTAT.aspx?reportID=409&language=ENG>.
- Chatkun, Nisa. (2004). *Adventure Tourism Management*. Phuket : Faculty of Management Science, Phuket Rajabhat Institute. (in Thai)
- Chuaybudda, Noodang, Thaweewat, Bhisanuwat & Thaweewat, Kanatnan. (2016). A Feasibility Study of Investment on Concentrated Latex Facturing in Mueang Bueng Kan District, Bueng Kan Province, *Journal of Management Science Chiang Rai Rajabhat University*, 11(2), 133-147.
- Core Planning & Development. (2003). *Community Tourism*. Bangkok : Odeon Store. (in Thai)
- Department of Tourism. (2016). *Statistics of Domestic Tourists Year 2015 (Region and Province)*. Retrieved 30 November 2016, from <http://www.tourism.go.th/view/1/สถิตินักท่องเที่ยวภายในประเทศ%20ปี%202558/TH-TH>. (in Thai)

- Jittangwattana, Boonlert. (2005). *Sustainable Tourism Development*. Bangkok : Press and Design. (in Thai)
- Moolla, Ladavan. (2005). *A Feasibility Study on Developing Health Tourism by Local Herbs : Pang Ma-Oh Village, Mae-Na Sub-district, Chiang Doa District, Chiang Mai Province*. Master of Arts (Community Research and Development), Chiang Mai Rajabhat University, Chiang Mai. (in Thai)
- Nantawan Na Ayudhaya, Sudcheewan. (2008). *Cultural Tourism Management by Community Approach*. Master of Arts (Political Economy), Chiang Mai University, Chiang Mai. (in Thai)
- Prachachat. (2015). *X-ray Adventure Attractions : Safety Reform – Zip-line Value 100M*. Retrieved 30 October 2015, from http://www.prachachat.net/news_detail.php?newsid=1445847353. (in Thai)
- Ross, S. A., Westerfield, R. W. & Jordan, B. D. (2002). *Fundamentals of Corporate Finance*. 6th ed., McGraw-Hill: Kuala Lumpur
- Sattarattanakhachon, Ketsanee. (2007). *Feasibility Study of Agro-tourism Management : A Case Study of Ma-O Village, Mae Tha District, Lampang Province*. Master of Arts (Tourism Industry Management), Chiang Mai University, Chiang Mai. (in Thai)
- Thai Ecotourism and Adventure Travel Association. (2006). *Types of Adventure Tourism Business*. Retrieved 30 May 2015, from <http://www.teata.or.th>. (in Thai)